Επίσημη Εφημερίδα
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EL
Σειρά L

2024/2371

10.10.2024

ΨΗΦΙΣΜΑ (ΕΕ) 2024/2371 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

της 11ης Απριλίου 2024

με τις παρατηρήσεις που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της απόφασης σχετικά με την απαλλαγή όσον αφορά την εκτέλεση του προϋπολογισμού της ευρωπαϊκής κοινής επιχείρησης για τον ITER και την ανάπτυξη της ενέργειας από τη σύντηξη (σύντηξη για ενέργεια) για το οικονομικό έτος 2022

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ,

— έχοντας υπόψη την απόφασή του σχετικά με την απαλλαγή όσον αφορά την εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής κοινής επιχείρησης για τον ITER και την ανάπτυξη της ενέργειας από σύντηξη για το οικονομικό έτος 2022,

— έχοντας υπόψη το άρθρο 100 και το παράρτημα V του Κανονισμού του,

— έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας,

— έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Ελέγχου του Προϋπολογισμού (A9-0090/2024),

Α. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ευρωπαϊκή κοινή επιχείρηση για τον διεθνή θερμοπυρηνικό πειραματικό αντιδραστήρα (ITER) και την ανάπτυξη της ενέργειας από τη σύντηξη («η κοινή επιχείρηση») συστάθηκε τον Απρίλιο του 2007 για περίοδο 35 ετών με την απόφαση 2007/198/Ευρατόμ του Συμβουλίου [1]·

Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα μέλη της κοινής επιχείρησης είναι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ), εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή, τα κράτη μέλη της Ευρατόμ [2], και τρίτες χώρες που έχουν συνάψει συμφωνία συνεργασίας με την Ευρατόμ στον τομέα της ελεγχόμενης πυρηνικής σύντηξης·

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι στόχοι της κοινής επιχείρησης είναι να παράσχει τη συνεισφορά της Ένωσης στο διεθνές έργο ITER για την παραγωγή ενέργειας από σύντηξη, να εφαρμόσει τη συμφωνία ευρύτερης θεώρησης μεταξύ Ευρατόμ και Ιαπωνίας, και να προβεί σε προετοιμασίες για την κατασκευή ενός αντιδραστήρα σύντηξης, καθώς και των σχετικών εγκαταστάσεων, για σκοπούς επίδειξης [3]·

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι στο έργο ITER συμμετέχουν επτά παγκόσμιοι εταίροι, και συγκεκριμένα, η Ένωση, εκπροσωπούμενη από την Ευρατόμ, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ρωσία, η Ιαπωνία, η Κίνα, η Νότια Κορέα και η Ινδία, η ΕΕ δε έχει αναλάβει το μεγαλύτερο μέρος του κόστους κατασκευής (45,4 %) ενώ οι υπόλοιποι εταίροι συνεισφέρουν 9,1 % έκαστος, κατανομή η οποία θα μεταβληθεί κατά τη φάση λειτουργίας, οπότε η Ένωση θα καλύπτει το 34 % του λειτουργικού κόστους [4]·

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι σύμφωνα με την τρέχουσα εκτίμηση της Επιτροπής, ο συνολικός προϋπολογισμός της Ευρατόμ που απαιτείται για τη χρηματοδότηση από την κοινή επιχείρηση της υλοποίησης του τμήματος του έργου ITER που αφορά την Ευρώπη και των συναφών δραστηριοτήτων έως το 2035 ανέρχεται σε 15 δισεκατομμύρια EUR (σε τρέχουσες τιμές)· λαμβάνοντας υπόψη ότι στο ποσό αυτό προστίθενται 3,2 δισεκατομμύρια EUR (σε τρέχουσες τιμές) που οφείλουν να εισφέρουν το κράτος υποδοχής του ITER (Γαλλία) και τα κράτη μέλη της Ευρατόμ [5]·

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ελβετία δεν συνδέονται πλέον με τις δραστηριότητες ITER της κοινής επιχείρησης ούτε με τα μέλη της κοινής επιχείρησης [6]·

---

(1) Απόφαση 2007/198/Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 27ης Μαρτίου 2007, περί ιδρύσεως της ευρωπαϊκής κοινής επιχείρησης για τον ITER και την ανάπτυξη της πυρηνικής σύντηξης και περί παραχωρήσεως προνομίων σε αυτήν (ΕΕ L 90 της 30.3.2007, σ. 58).

(2) Μέλη της Ευρατόμ είναι τα κράτη μέλη της ΕΕ. Έως το 2020, σε αυτή συμμετείχαν και δύο συνδεδεμένα κράτη, η Ελβετία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

(3) Οι κύριες εγκαταστάσεις σύντηξης βρίσκονται στο Cadarache της Γαλλίας, η έδρα της Κοινής Επιχείρησης βρίσκεται στη Βαρκελώνη.

(4) Έγγραφα του ITER: «Value estimates for ITER Phases of Construction, Operation, Deactivation and Decommissioning and Form of Party Contributions» (Εκτιμώμενες αξίες για τις φάσεις κατασκευής, λειτουργίας, απενεργοποίησης και παροπλισμού και μορφή των συνεισφορών των μελών) και «Cost Sharing for all Phases of the ITER Project» (Επιμερισμός τους κόστους για όλες τις φάσεις του έργου ITER).

(5) Οι εκτιμήσεις βασίζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2017)0319 και στο σχετικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD(2017)0232, πίνακας 4.

(6) Το Ηνωμένο Βασίλειο αποχώρησε από την Ένωση και την Ευρατόμ στις 31 Ιανουαρίου 2020.Η συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της Ένωσης (Ευρατόμ) και του Ηνωμένου Βασιλείου συνήφθη στις 30 Δεκεμβρίου 2020. Η συμφωνία αυτή προβλέπει τη συμμετοχή και την εισφορά του Ηνωμένου Βασιλείου στα προγράμματα της ΕΕ που απαριθμούνται στο πρωτόκολλο I, στα οποία περιλαμβάνονται το πρόγραμμα έρευνας και επιμόρφωσης της Ευρατόμ και οι δραστηριότητες της κοινής επιχείρησης στο πλαίσιο του έργου ITER. Ωστόσο, μέχρι τα μέρη να καταλήξουν σε συμφωνία επί του πρωτοκόλλου, το Ηνωμένο Βασίλειο θα εξακολουθήσει να μην είναι συνδεδεμένο με τις δραστηριότητες της κοινής επιχείρησης στο πλαίσιο του έργου ITER και να μην είναι μέλος της κοινής επιχείρησης. Όσον αφορά την Ελβετία, η συμφωνία δεν παρατάθηκε αυτόματα και, ως εκ τούτου, έληξε το 2020.

Z. λαμβάνοντας υπόψη ότι, για να αυξηθεί η διαφάνεια, η κοινή επιχείρηση πρέπει να γνωστοποιεί στους ετήσιους λογαριασμούς της σημαντικές πληροφορίες που αφορούν τις εισφορές των μελών σε επίπεδο προγράμματος· λαμβάνοντας υπόψη ότι, για κάθε πρόγραμμα στο πλαίσιο του οποίου λειτουργεί, η κοινή επιχείρηση πρέπει να παρουσιάζει, ανά κατηγορία μελών, έως το τέλος του έτους, όλες τις σημαντικές πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των νομικά δεσμευτικών τιμών-στόχο για τις εισφορές που είχαν τεθεί για το αντίστοιχο πρόγραμμα, του όγκου των εισφορών που ελήφθησαν και του όγκου των νομικών δεσμεύσεων· λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινή επιχείρηση θα πρέπει να συνεχίσει να βελτιώνει τη διαφάνεια·

Γενικά

1. σημειώνει ότι στην έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με τους ετήσιους λογαριασμούς της κοινής επιχείρησης («η έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου») διαπιστώνεται ότι οι ετήσιοι λογαριασμοί για το οικονομικό έτος 2022 παρέχουν ακριβοδίκαιη εικόνα, από κάθε ουσιώδη πλευρά, της οικονομικής κατάστασης της κοινής επιχείρησης την 31η Δεκεμβρίου 2022 και των αποτελεσμάτων των πράξεών της, των ταμειακών ροών της και των μεταβολών του καθαρού ενεργητικού της για το οικονομικό έτος 2022, σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό της και τους λογιστικούς κανόνες που ενέκρινε ο υπόλογος της Επιτροπής· σημειώνει επίσης ότι οι πράξεις στις οποίες βασίζονται οι λογαριασμοί για το οικονομικό έτος 2022 είναι, από κάθε ουσιώδη πλευρά, νόμιμες και κανονικές·

2. υπογραμμίζει ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η κοινή επιχείρηση γνωστοποίησε στους ετήσιους λογαριασμούς του 2022 την εκτίμησή της σχετικά με το συνολικό κόστος για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παράδοσης για το έργο ITER («εκτίμηση κατά την ολοκλήρωση»), το οποίο εκτιμήθηκε σε 19,1 δισεκατομμύρια EUR (σε τιμές 2022), ποσό που αποτελείται από τις συνολικές πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν έως το τέλος του 2022 και ανέρχονται σε 9,2 δισεκατομμύρια EUR και την εκτίμηση των μελλοντικών πληρωμών που εκτιμώνται σε 9,9 δισεκατομμύρια EUR (σε τιμές 2022)·

3. σημειώνει, ωστόσο ότι η εκτίμηση κατά την ολοκλήρωση του 2022 εξακολουθεί να βασίζεται σε παραδοχές του 2016 για τα ορόσημα και το κόστος και ότι η εκτίμηση αυτή θα υποστεί σημαντική αναθεώρηση αφότου οριστικοποιηθούν η βάση αναφοράς και οι απαιτήσεις του νέου έργου ITER, εγκριθούν από το συμβούλιο του ITER και κοινοποιηθούν επίσημα στην κοινή επιχείρηση·

4. αναγνωρίζει ότι, κατά τη διάρκεια του 2022, η κοινή επιχείρηση υπέστη ισχυρές πληθωριστικές επιπτώσεις, αρχικά λόγω ζητημάτων που σχετίζονται με την αλυσίδα εφοδιασμού και προέκυψαν λόγω της πανδημίας COVID-19 και στη συνέχεια (μετά τον Φεβρουάριο του 2022) λόγω του πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας· εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι ο εκτιμώμενος αντίκτυπός τους στη συνολική εκτίμηση της κοινής επιχείρησης κατά την ολοκλήρωση ανέρχεται σε 144 εκατομμύρια EUR (τιμές 2008) σύμφωνα με την τελευταία αξιολόγηση· σημειώνει επιπλέον ότι αυτή η αύξηση της εκτίμησης κατά την ολοκλήρωση αναμένεται να υλοποιηθεί ως πρόσθετη δαπάνη κατά τα έτη 2023-2026· σημειώνει, επιπλέον, ότι αυτή η πληθωριστική επίδραση είναι εμφανής στις τιμές των πρώτων υλών, τόσο στις υφιστάμενες συμβάσεις όσο και στις προσφορές που ελήφθησαν το 2022, και είναι πιθανό να συνεχιστεί στο μέλλον ανάλογα με την εξελισσόμενη διεθνή κατάσταση·

5. σημειώνει με ανησυχία ότι η Ρωσία είναι μέλος του ΔΟ ITER και υπέχει την υποχρέωση να παραδώσει αρκετά συστατικά μέρη για το έργο ITER στην εγκατάσταση συναρμολόγησής του στη Γαλλία (Cadarache), καθώς και να καταβάλλει ετήσιες εισφορές στον οργανισμό· τονίζει ότι η κατάσταση αυτή ενέχει υψηλό κίνδυνο καθυστερήσεων και αύξησης του κόστους του έργου ITER· επιμένει στην ανάγκη ανάπτυξης λύσεων για τον επαρκή μετριασμό αυτών των κινδύνων· θεωρεί ότι κάθε απόφαση που λαμβάνεται θα πρέπει να διαφυλάσσει τα στρατηγικά συμφέροντα και τις προτεραιότητες πολιτικής της Ένωσης·

6. έχει επίγνωση του γεγονότος ότι, τον Νοέμβριο 2022, το 31ο Συμβούλιο του ITER ([7]) συμφώνησε να επικαιροποιηθεί η βάση αναφοράς, ενώ κατά την 32η συνεδρίασή του στις 21 και 22 Ιουνίου 2023 ([8]), ανέθεσε στον Γενικό Διευθυντή του ITER να παρουσιάσει πρόταση για την επικαιροποίηση της βάσης αναφοράς του ITER προς εξέταση και έγκριση το 2024·

7. σημειώνει με ανησυχία ότι ο κίνδυνος για τη διαχείριση του προϋπολογισμού αξιολογήθηκε ως μέτριος για την κοινή επιχείρηση, λόγω των νέων κινδύνων περαιτέρω καθυστερήσεων και αυξήσεων του κόστους του έργου ITER, οι οποίοι σχετίζονται με την προγραμματισμένη νέα βάση αναφοράς, τα προβλήματα στις παραδόσεις λόγω των κυρώσεων σε βάρος της Ρωσίας, και τις καθυστερήσεις της γαλλικής αρχής πυρηνικής ασφάλειας ([9]) κατά την έγκριση αλλαγών στον σχεδιασμό που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας συναρμολόγησης·

([7]) https://www.iter.org/doc/www/content/com/Lists/list_items/Attachments/1061/2022_11_IC-31.pdf.
([8]) https://www.iter.org/doc/www/content/com/Lists/list_items/Attachments/1115/2023_06_IC-32.pdf.
([9]) Η γαλλική αρχή πυρηνικής ασφάλειας [ASN] έχει την τελική εξουσία και αλληλεπιδρά μόνο με τον Διεθνή Οργανισμό Ενέργειας από Σύντηξη ITER (ITER-IO), ενώ τυχόν μελλοντικές αλλαγές που απαιτούνται θα μπορούσαν να έχουν υψηλό αντίκτυπο στο κόστος. Τον Ιανουάριο του 2022, η ASN σταμάτησε εντελώς τη συναρμολόγηση του ITER έως ότου ο ITER μπορέσει να αποδείξει ότι μπορεί να εγγυηθεί την ασφάλεια του προσωπικού του.

Δημοσιονομική και χρηματοοικονομική διαχείριση

8. εκφράζει ικανοποίηση για το γεγονός ότι ο προϋπολογισμός της Ένωσης για την περίοδο 2014-2020 εκτελέστηκε πλήρως όσον αφορά τις αναλήψεις υποχρεώσεων στο τέλος του 2020· σημειώνει, επιπλέον, ότι το σχέδιο πληρωμών για τις εκκρεμείς αναλήψεις υποχρεώσεων είναι ευθυγραμμισμένο με το σχέδιο υλοποίησης: 232,2 εκατομμύρια EUR για το 2022 και 150 εκατομμύρια EUR για το 2023 και οι υπόλοιπες πληρωμές θα πραγματοποιηθούν τα επόμενα έτη ([10])·

9. σημειώνει ότι για την περίοδο 2021-2027 του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (2021-2027), το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε προϋπολογισμό για τη συνεισφορά της Ευρατόμ στον ITER συνολικού ποσού 5 614 εκατομμυρίων EUR (σε τρέχουσες τιμές), εκ των οποίων 5 560 εκατομμύρια (σε τρέχουσες τιμές) συνιστούν άμεση συνεισφορά στο έργο· σημειώνει, επιπλέον, ότι οι συνεισφορές του κράτους υποδοχής του ITER και οι συνδρομές των μελών θα προστεθούν στο ποσό αυτό, με την επιφύλαξη της τελικής απόφασης των αρμόδιων για τον προϋπολογισμό αρχών·

10. σημειώνει ότι το διοικητικό συμβούλιο (ΔΣ) της κοινής επιχείρησης ενέκρινε αρχικά τον προϋπολογισμό 2022 της κοινής επιχείρησης για 854,49 εκατομμύρια EUR σε πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων και για 845,45 εκατομμύρια EUR σε πιστώσεις πληρωμών και ότι τροποποιήθηκε με δύο τροπολογίες κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων του ΔΣ τον Ιούλιο και τον Δεκέμβριο του 2022·

11. σημειώνει ότι οι οριστικές διαθέσιμες πιστώσεις, συμπεριλαμβανομένων των πιστώσεων που μεταφέρθηκαν από το προηγούμενο έτος, ανήλθαν σε 981,18 εκατομμύρια EUR σε πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων (σε σύγκριση με 1 069,9 εκατομμύρια EUR το 2021) και σε 844,02 εκατομμύρια EUR σε πιστώσεις πληρωμών (σε σύγκριση με 764,8 εκατομμύρια EUR το 2021)·

12. σημειώνει ότι το ποσοστό εκτέλεσης του τελικού διαθέσιμου προϋπολογισμού της κοινής επιχείρησης ανήλθε σε 72 % για τις αναλήψεις υποχρεώσεων και σε 91 % για τις πληρωμές (σε σύγκριση με 99,7 % και 97,4 % αντίστοιχα το 2021)· σημειώνει ότι τα χαμηλά ποσοστά εκτέλεσης ήταν αποτέλεσμα της επιβράδυνσης των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων στο επίπεδο τόσο του ΔΟ ITER όσο και της κοινής επιχείρησης, κυρίως λόγω των συνεπειών της πανδημίας COVID-19, του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και τεχνικών προβλημάτων σχεδιασμού που ανέκυψαν πρόσφατα σε σχέση με την εν εξελίξει φάση συναρμολόγησης του έργου ITER·

13. σημειώνει, επιπλέον, ότι η κοινή επιχείρηση μείωσε τον προϋπολογισμό επιχειρησιακών πληρωμών της κατά 92 εκατομμύρια EUR μέσω διορθωτικού προϋπολογισμού και, επιπλέον, μετέφερε 9,5 εκατομμύρια EUR από τον προϋπολογισμό επιχειρησιακών πληρωμών της στον διοικητικό προϋπολογισμό (μισθοί), για την κάλυψη των υποχρεώσεων της κοινής επιχείρησης έναντι της Επιτροπής στο πλαίσιο του συνταξιοδοτικού ταμείου·

14. υπογραμμίζει ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο έκρινε ότι υπάρχουν αδυναμίες στην εκτέλεση του διοικητικού προϋπολογισμού της κοινής επιχείρησης, λόγω του γεγονότος ότι ο προϋπολογισμός αυτός περιλαμβάνει μη διαχωριζόμενες πιστώσεις· σημειώνει ότι, κατά συνέπεια, οι αναλήψεις υποχρεώσεων για διοικητικές δαπάνες, που βασίζονται σε διοικητικές συμβάσεις και υποχρεώσεις για τις οποίες δεν έχουν πραγματοποιηθεί πληρωμές στο τέλος του έτους μπορούν να μεταφερθούν στο επόμενο έτος·

15. σημειώνει με ανησυχία ότι, στο τέλος του 2022, το ποσοστό εκτέλεσης για τον Τίτλο 2 — Δαπάνες υποδομής και λειτουργίας, ήταν 63 % εάν ληφθεί υπόψη μόνο ο νέος προϋπολογισμός διοικητικών πληρωμών για το 2022, και 69 %, εάν ληφθεί επίσης υπόψη ο αχρησιμοποίητος προϋπολογισμός διοικητικών πληρωμών των προηγούμενων ετών που επανενεργοποιήθηκε το 2022 για τον σκοπό της εκτέλεσης, και ότι το ποσοστό ακύρωσης των αναλήψεων υποχρεώσεων που μεταφέρθηκαν από το προηγούμενο έτος ήταν υψηλό, με μέσο όρο 20 %·

Προσωπικό και προσλήψεις

16. σημειώνει ότι, από τις 31 Δεκεμβρίου 2022 και μετά, οι κατειλημμένες θέσεις προσωπικού της κοινής επιχείρησης περιλάμβαναν 46 μόνιμους υπαλλήλους, 224 έκτακτους υπαλλήλους και 164 συμβασιούχους υπαλλήλους· σημειώνει, επιπλέον, ότι η κοινή επιχείρηση βασίστηκε στη στήριξη 12,5 προσωρινών υπαλλήλων (σε ΙΠΑ) και τριών αποσπασμένων εθνικών εμπειρογνωμόνων·

17. σημειώνει, επιπλέον, ότι 11 νεοπροσληφθέντες (έξι έκτακτοι και τέσσερις συμβασιούχοι υπάλληλοι και ένας αποσπασμένος εθνικός εμπειρογνώμονας) ανέλαβαν καθήκοντα το 2022 και ότι τέσσερα μέλη του προσωπικού (όλοι συμβασιούχοι υπάλληλοι) έγιναν έκτακτοι υπάλληλοι βάσει διαδικασιών επιλογής·

18. σημειώνει ότι η κοινή επιχείρηση έχει βελτιώσει ελαφρώς την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων· σημειώνει, με βάση την ενοποιημένη ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων, όσον αφορά την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων, ότι περίπου το 38 % ήταν γυναίκες και το 62 % άνδρες στο εργατικό δυναμικό της κοινής επιχείρησης· προτείνει η κοινή επιχείρηση να συνεχίσει να βελτιώνει τη μη ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων και να επιδιώξει εν προκειμένω την επίτευξη γεωγραφικά ισόρροπης κατανομής·

([10]) Επιτροπή, ITER performance (Επιδόσεις του ITER), 2023.

19. υπογραμμίζει ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο έκρινε ότι η κατάσταση των ανώτερων διοικητικών στελεχών της κοινής επιχείρησης παρέμεινε ασταθής και σε μεγάλο βαθμό σε μεταβατική κατάσταση στα τέλη του 2022, με την αποχώρηση του διευθυντή τον Ιούνιο του 2022 και τον διορισμό του επικεφαλής του τμήματος ευρύτερης θεώρησης ως γενικού διευθυντή του ΔΟ-ITER τον Σεπτέμβριο του 2022, με αποτέλεσμα αλλαγές προσωπικού για τέσσερις από τις επτά ανώτερες διευθυντικές θέσεις της κοινής επιχείρησης·

20. συμμερίζεται την ανησυχία του Ελεγκτικού Συνεδρίου ότι η κατάσταση αυτή ενέχει κίνδυνο για τη χρηστή διαχείριση και την επιχειρησιακή συνέχεια της κοινής επιχείρησης, σε μια περίοδο κατά την οποία θα χρειαστούν έμπειρα ανώτερα διοικητικά στελέχη για την εφαρμογή των νέων βάσεων αναφοράς του ITER, που έχουν σημαντικό αντίκτυπο στις δραστηριότητες της κοινής επιχείρησης·

21. σημειώνει με ανησυχία την επιστολή ([11]) που απηύθυναν οι συνδικαλιστικές οργανώσεις στην Επιτροπή στις αρχές του 2022, στην οποία περιγράφονται ζητήματα διαχείρισης και ανθρώπινων πόρων και προειδοποιείται η Επιτροπή σχετικά με τους κινδύνους της κατάστασης για την ορθή λειτουργία της κοινής επιχείρησης, την ευημερία του προσωπικού της και τη φήμη της Ένωσης στο έργο ITER·

Πρόληψη της απάτης και της σύγκρουσης συμφερόντων

22. σημειώνει, με βάση την ενοποιημένη ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων 2022, ότι η εφαρμογή των δράσεων που περιλαμβάνονται στο σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της απάτης παρακολουθείται συστηματικά με τη χρήση ειδικής βάσης δεδομένων (RAPID), η οποία τεκμηριώνει την περαιτέρω πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή των δράσεων για την καταπολέμηση της απάτης το 2022·

23. σημειώνει με ικανοποίηση ότι, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ο υπεύθυνος καταπολέμησης της απάτης και δεοντολογίας παρείχε πληροφορίες και στήριξη σχετικά με θέματα πρόληψης της απάτης στο προσωπικό που ασχολείται με τις δημόσιες συμβάσεις, τη διαχείριση συμβάσεων, τα οικονομικά και τη διαχείριση ανθρώπινων πόρων, και ότι διοργανώθηκαν εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης για την καταπολέμηση της απάτης για το προσωπικό και τη διοίκηση της κοινής επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων σεμιναρίων κατάρτισης για τους νεοπροσληφθέντες· σημειώνει ότι η πορεία υλοποίησης αναφέρθηκε σε συνεδριάσεις της επιτροπής λογιστικού ελέγχου και ότι, επιπλέον, το εσωτερικό δίκτυο ανταποκριτών για θέματα απάτης της κοινής επιχείρησης ενημερωνόταν τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και στο πλαίσιο των τακτικών συνεδριάσεων του δικτύου διασφάλισης·

24. σημειώνει με ικανοποίηση ότι οι κανόνες, οι διαδικασίες, οι διεργασίες και οι βέλτιστες πρακτικές που σχετίζονται με τη δεοντολογία και την πρόληψη και διαχείριση των συγκρούσεων συμφερόντων κοινοποιήθηκαν στο προσωπικό, κυρίως μέσω του εγχειριδίου της κοινής επιχείρησης που βρίσκεται στο ενδοδίκτυό της·

25. εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι, από το 2022 και μετά, όλο το προσωπικό της κοινής επιχείρησης είναι υποχρεωμένο να εκδίδει γενική δήλωση συμφερόντων κάθε χρόνο· η διαχείριση της έκδοσης και της αξιολόγησης των δηλώσεων πραγματοποιείται πλέον μέσω ενός νεοσυσταθέντος ψηφιοποιημένου μητρώου συγκρούσεων συμφερόντων της κοινής επιχείρησης, το οποίο βελτιώνει την παρακολούθηση και την ιχνηλασιμότητα και, κατά συνέπεια, την πρόληψη και τη διαχείριση των συγκρούσεων συμφερόντων στην κοινή επιχείρηση·

Συστήματα διαχείρισης και ελέγχου

26. σημειώνει με ανησυχία ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο θεωρεί ότι η διαχείριση συμβάσεων της κοινής επιχείρησης παρουσιάζει αδυναμίες που έχουν επηρεάσει σοβαρά την επίτευξη των στόχων της σύμβασης και που —εφόσον δεν αντιμετωπιστούν— ενδέχεται να έχουν επίσης αντίκτυπο σε άλλες επιχειρησιακές δραστηριότητες της κοινής επιχείρησης, λαμβανομένου υπόψη του ενδεχομένου να απαιτηθούν σημαντικές τροποποιήσεις των εν εξελίξει πολύπλοκων συμβάσεων ως αποτέλεσμα της επικαιροποίησης της βάσης αναφοράς του έργου ITER·

27. σημειώνει, συγκεκριμένα, τη σύμβαση αξίας 500 εκατομμυρίων EUR που υπογράφηκε το 2013 και η οποία αφορούσε τον σχεδιασμό, τον εξοπλισμό και την εγκατάσταση των κτιρίων των πυρηνικών και μη πυρηνικών στοιχείων του ITER· τον Δεκέμβριο του 2020, η κοινή επιχείρηση και ο ΔΟ-ITER ανταποκρίθηκαν στους προβληματισμούς και στη δυσαρέσκεια για την πρόοδο και την αποδοτικότητα του αναδόχου όσον αφορά τις εκκρεμείς εργασίες επί των κτιρίων των μη πυρηνικών στοιχείων, και με τη βοήθεια εξωτερικών νομικών εμπειρογνωμόνων, αξιολόγησαν τις πιθανές συνέπειες εναλλακτικών στρατηγικών σύναψης συμβάσεων, όπως η προκήρυξη νέου διαγωνισμού για την παροχή υπηρεσιών εξοπλισμού ή η μεταβίβαση των εναπομενουσών εργασιών σε άλλους αναδόχους· σημειώνει ότι τον Φεβρουάριο του 2021, ο ανάδοχος υπέβαλε δήλωση εξόδων συνολικού ύψους 150 εκατομμυρίων EUR για υπηρεσίες σχεδιασμού και εξοπλισμού πυρηνικών στοιχείων και, στη συνέχεια, και συγκεκριμένα, τον Σεπτέμβριο του 2021, μία ακόμα δήλωση εξόδων, ύψους 30 εκατομμυρίων EUR, για τις εναπομένουσες εργασίες επί των κτιρίων των μη πυρηνικών στοιχείων· βάσει της ανάλυσης κινδύνου και της ανατροφοδότησης που παρείχαν οι νομικοί εμπειρογνώμονες, ο διευθυντής της κοινής επιχείρησης προέβη σε διακανονισμό ύψους 75 εκατομμυρίων EUR με τον ανάδοχο μόνο για την πρώτη δήλωση εξόδων, ενώ η δεύτερη, η οποία δεν καλύφθηκε από τον διακανονισμό, αποτελεί αντικείμενο διαφοράς που ξεκίνησε με πρωτοβουλία του αναδόχου·

([11]) https://u4unity.eu/link/Topic_91_F4E.pdf.

28. επισημαίνει ότι, σύμφωνα με το Ελεγκτικό Συνέδριο, η ανάλυση της τεκμηρίωσης σχετικά με την εκτέλεση της σύμβασης αποκάλυψε αδυναμίες στη διαχείριση της εν λόγω σύμβασης από την κοινή επιχείρηση και, ειδικότερα, το Ελεγκτικό Συνέδριο υπογράμμισε την αδυναμία της κοινής επιχείρησης να κοινοποιήσει την ουσιώδη μη συμμόρφωση στον προγραμματισμό του αναδόχου, με αποτέλεσμα να προκύψουν διαφορετικές ερμηνείες και διαφωνίες μεταξύ των μερών σχετικά με την εμβέλεια των εργασιών, τα χρονοδιαγράμματα και τις απαιτήσεις των έργων· επιπλέον, οι νομικοί εμπειρογνώμονες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι, λόγω της διατύπωσης των σχετικών συμβατικών διατάξεων, η κοινή επιχείρηση δεν μπορούσε να καταγγείλει τη σύμβαση ώστε να εκτελέσει η ίδια τις εργασίες που εξαιρούνταν από το αντικείμενό της ή να μεριμνήσει για την εκτέλεσή τους από άλλους αναδόχους· εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι, επειδή δεν τηρήθηκαν αρχεία για το έργο, η κοινή επιχείρηση δεν μπόρεσε να προσδιορίσει με σαφήνεια τις υποχρεώσεις του αναδόχου·

29. παρατηρεί ότι, στην ενοποιημένη ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων για το 2022, αναφέρεται ότι η κοινή επιχείρηση εξακολουθεί να εφαρμόζει ένα αναγνωρισμένο, ώριμο και εύρυθμο σύστημα εσωτερικού ελέγχου· σημειώνει, ωστόσο, ότι η κοινή επιχείρηση αναγνωρίζει ότι οι αλλαγές στα ανώτατα διοικητικά στελέχη (διευθυντής και ανώτερα διοικητικά στελέχη) που πραγματοποιούνται από τα μέσα του 2022, έχουν άμεσο αντίκτυπο στην υλοποίηση ορισμένων από τις δράσεις, καθώς και στην οργανωτική νοοτροπία της κοινής επιχείρησης, και ότι η προβολή της πλήρους υλοποίησης των πρωτοβουλιών ενδέχεται να απαιτήσει κάποιο χρόνο·

30. αναγνωρίζει ότι, στο πλαίσιο της εφαρμογής της αρχής της σύνεσης, δύο ελλείψεις που σχετίζονται με τους εξωτερικούς παρόχους υπηρεσιών (ανθρώπινοι πόροι, ικανότητες και συνέχεια) και τον φόρτο εργασίας και την ευεξία του προσωπικού έχουν χαρακτηριστεί ως μείζονες από την κοινή επιχείρηση·

31. σημειώνει, επιπλέον, ότι τα ανώτερα διοικητικά στελέχη της κοινής επιχείρησης παρακολουθούν συνεχώς τις δράσεις που δρομολογούνται στους τομείς για τους οποίους έχει διαπιστωθεί ότι παρουσιάζουν σημαντικές ελλείψεις και θεωρούν ότι η κοινή επιχείρηση έχει μετριάσει σημαντικά τους σχετικούς κινδύνους και έχει καταρτίσει συγκεκριμένα σχέδια δράσης για την αντιμετώπιση των εκκρεμών ανησυχιών, πράγμα που δικαιολογεί το γεγονός ότι το 2022 άρθηκε η επιφύλαξη που είχε διατυπωθεί το 2021·

Παρακολούθηση των παρατηρήσεων προηγούμενων ετών

32. σημειώνει ότι οι «παρατηρήσεις» στις ειδικές ετήσιες εκθέσεις των κοινών επιχειρήσεων αποτελούν στην πραγματικότητα «μη χρονικά προσδιορισμένες συστάσεις» του Ελεγκτικού Συνεδρίου· σημειώνει ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο παρακολουθεί ετησίως τις εν λόγω παρατηρήσεις αξιολογώντας το καθεστώς τους ως «ανοικτών» ή «κλειστών»·

33. σημειώνει ότι, από τις πέντε παρατηρήσεις που εξέδωσε το Ελεγκτικό Συνέδριο το 2019 και το 2021, έχουν κλείσει μόνο δύο·

34. σημειώνει ότι η ανοικτή παρατήρηση για το 2019 αφορά την υπερβολική χρήση απασχολουμένων με σύμβαση ή εσωτερική ανάθεση (σχεδόν 62 % το 2019), η οποία ενέχει σημαντικούς κινδύνους για την κοινή επιχείρηση που συνίστανται, συγκεκριμένα, στη διατήρηση των βασικών ικανοτήτων της, στην ασάφεια της λογοδοσίας, στις πιθανές δικαστικές διαφορές και στη μείωση της αποδοτικότητας του προσωπικού λόγω της αποκεντρωμένης διαχείρισης·

35. σημειώνει ότι, το 2022, η κοινή επιχείρηση συγκρότησε ομάδα εργασίας προκειμένου να αξιολογήσει το υψηλό επίπεδο χρήσης εξωτερικών πόρων, με στόχο τον καλύτερο σχεδιασμό και την αιτιολόγηση της σχετικής ανάγκης·

36. σημειώνει ότι, για το 2021, οι ανοικτές παρατηρήσεις αναφέρονται i) στην έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων για την αποτελεσματικότητα και τον θετικό αντίκτυπο στο σύστημα των τακτικών ετήσιων αξιολογήσεων από εξωτερικούς εμπειρογνώμονες και των εντατικών εσωτερικών ελέγχων που καλύπτουν τους περισσότερους από τους κρίσιμους τομείς των δραστηριοτήτων της κοινής επιχείρησης· που είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του διοικητικού φόρτου και ii) την επιδείνωση του εργασιακού περιβάλλοντος στην κοινή επιχείρηση ([12]) και τη δυσανάλογη χρήση εξωτερικών ανθρώπινων πόρων, αυξάνοντας τις προκλήσεις και τους κινδύνους για το εργασιακό περιβάλλον·

37. σημειώνει ότι, το 2022, μετά από δύο συστάσεις της 10ης ετήσιας έκθεσης αξιολόγησης ([13]) σχετικά με τη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων, το διοικητικό συμβούλιο της κοινής επιχείρησης ενέκρινε σχέδιο δράσης για την εφαρμογή τους.

([12]) Οι κύριοι λόγοι είναι οι ελλείψεις σε επίπεδο ανώτερων διοικητικών στελεχών — π.χ. αδιαφανής και δυσλειτουργική λήψη αποφάσεων και έλλειψη κοινωνικού διαλόγου.

([13]) 56η συνεδρίαση του ΔΣ στις 7-8 Ιουλίου 2022, Βαρκελώνη.